

Zeitschrift: Annalas da la Societad Retorumantscha
Herausgeber: Societad Retorumantscha
Band: 100 (1987)

Artikel: Società Retorumantscha : Institut dal Dicziunari Rumantsch Grischun : rapport per la perioda digl 1. da schaner 1986 tochen ils 31 da december 1986
Autor: Decurtins, Alexi / Giger, Felix
DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-235214>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 01.04.2026

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

Società Retorumantscha

Institut dal Dicziunari Rumantsch Grischun

Rapport per la perioda digl 1. da schaner 1986 tochen ils 31 da december 1986.

I. Redacziun e publicaziun

1.1. Redacziun

Scatla 241	IMMAGIA – IMMISSIUN	ms. 134 (Ds.)
Scatla 242	IMMOBEL – IMPERTSCHÒ	ms. 177 (Gi.)
Scatla 243a	IMPERTUOT – IMPIEULAR	ms. 28 (To.)
scatla 243b	IMPIPAR – IMPLICAR	ms. 55 (Ds.)
scatla 243c	IMPLIR	ms. 10 (To.)
scatla 243d	IMPLOMBAR – IMPOSTA	ms. 37 (Ds.)
scatla 244	IMPOSTADA – IMPROVISTA	ms. 130 (Gi.)
Total		ms. 571 paginas

El manuscret redigiu cumpara per l'emprema gada la sigla To., la scursanida dil num da nies collaboratur scientific Carli *Tomaschett*. El decuors dil 1986 havein nus dau entamaun ad el sistematicamein, co duvrar e sfruttar nies material e nos instruments da lavur e co proceder cun redeger artechels. Sentelli ch'ina tala formaziun pretenda da tuts lavur supplementara, mo necessaria.

1.2. Publicaziun

Duront igl onn 1986 ein cumpari ils carnets:

- 105 H – HOIA I
- 106 HOIA I – HUTSCHA I
- 107 HUTSCHA I – IL I

Els cumpeglian ina entira retscha d'interessantas contribuziuns. Denter quellas savess ins numnar il verb *banar, sebanar* cun ses fins connexs semantics ed etimologics, il substantiv *la boia*, ina specia da 'mogn grond da lenn' cun manteners per sfunsar petgas el vau d'in flum u autrora. Muort la pesanca dalla *boia* succedeva igl alzar ritmicamein. Per quella raschun era il sustegn entras canzuns u versets appropriai. Zun enconuschenta fuv la *boia da Castrisch* ch'ins duvrava mintgamai vid la construcziun dallas sutgas dalla punt denter Castrisch e Schluein. Igl artechel *hom* I 'um; mariu, consort; carstgaun' dumbra 26 paginas stampadas. Dad el resorta cunzun la funcziun dil plaid sco element formativ per denominaziuns da professiuns e d'incumbensas politicas, plinavon la part folcloristica cun igl *um sel-*

vadi alla testa. La scarplida da noziuns grammaticalas e morfosintactic as el vocabulari (par. I II; IL I) ei ina questiuun semper discutada. Per vegnir a frida cun tals artechels tucca ei da far novs excerpts orda litteratura e da texts dialectals e da seconfruntar medemamein cun appariziuns dil lungatg plidau. Ei severifichescha era adina puspei ch'igl ei buca d'engrau da considerar isoladamein ils singuls elements (per semeglia singuls pronomi), mobein da schar els en lur uorden coherent. Ins patratgi che nus havein redigiu separadamein *el* (5, 564), *gli* 'ad el, ad ella' (7, 399), *il* II 'el accus.' e che nus renviein ad in futur artechel → *til* 'ad el; accus. el'.

1.3. *Persunal da redacziun*

Dr. K.P. *Linder* da Stuttgart, che nus quintavan da saver gudignar sco redactor, ha la finala buca saviu sefar libers da sias incumbensas pil semester d'unviern 1986/87. Denton ha el orientau nus ch'el seigi eligius sco professer a Germersheim (Universitad da Mainz) ella secziun taliana d'ina scol'aula che formescha translatur ed interprets. Aschia havein nus tratg inaga dapli la bustgetta cuorta alla tscherca d'in tierz redactor. Ei ha num tener mirau vinavon e buca seschar stermentar.

II. *Infrastructura, lavurs internas*

2.1. *Il Dicziunari sco center d'informaziun*

Dapi igl 1. da fenadur 1986 ha la Ligia Romontscha occupau siu niev post d'informaziun e documentaziun cun la persuna da lic. fil. Manfred Gross. Igl ei buca da dubitar che quei niev post tier la Ligia vegn a levgiar nossa atgna lavur ed a limitar ella a spazis nua che nies agid e sustegn ei veramein giustifichaus.

2.2. *Cartotecas*

2.2.1. *Deposiziun d'excerpts el bloc etimologic*

Claudio *Vincenz*, student dalla romanistica, Zignau/Friburg, ha deponiu en lavur endinada enzacontas scatlas dil material etimologic durant ils meins uost-october 1986.

2.2.2. *Slargiada dil register da materias*

Alice *Tönz*, scolasta e stud. fil. da Cuera/Domat, ei s'occupada il medem temps cun excerpts pil register da materias. Ella ha excerptau tenor certas directivas ils tetels principals dalla partiziun Raetica ed Alpina da nossa biblioteca (siglas G 1-704) ed ha era lugau quei material ellas scatlas.

2.2.3. *Deposiziun d'excerpts ella cartoteca romontscha*

Ediziuns belletristicas el pli vast senn dil plaid, mo era gasettas e revistas romontschas, vegnan repassadas stediamein. Quei che figurescha numnadamein buca sco informaziun u sco

avertiment el bloc romontsch resca dad ir en emblidonza. Ils excerpts currents han oravontut F. Giger, K. Widmer e B. Projer fatg. B. Projer, C. Vincenz ed Eva Caviezel, cand. fil. da Pitasch a Friburg, han mess giudamaun il material el scatler. Els han era deponiu leu ils celds derivonts dil Pledari sutsilvan.

2.3. *Index dils cavazzins tudestgs dil volum 7 (G)*

Cun la lavur vida quel havein nus entschiet il settember. Ella vegn a cuzzar tochen viaden suenter las vacanzas da stad 1987.

2.4. *Dicziunari ed informatica*

Signur Gerold Giger, Turitg, ha denton surdau siu rapport extendiu sur dil tema «Möglichkeiten des Einsatzes von EDV für das Dicziunari» la fin da mars 1986.

Sco s'entelgiu havein nus tarmess l'evaluaziun al Fondo Naziunal che ha giu giavischau da far ina tala retscherca. Cun ina construcziun secca e lapidara ha il Fondo Naziunal fatg enconuschientscha dil rapport. Displascheivlamein eis el buc entaus dapli en discussiun.

Sco tier la viseta e supervisiun da prof. Paul Imbs (par. Ann. 97, 1984, 176; Ann. 98, 1985, 593) paran talas campagnas plitost da furnir arguments per la politica ed orientaziun interna dil Fondo Naziunal che per dar novs impuls. Nus havein denton enderschiu indirectamein ch'il FN considerescha l'uatga per solida e stgisa da far buns survetschs cunzun pils vobularis naziunals e lur basegns specifics. Carteivel vegnin nus sezs a stuer mantener e sviluppar l'iniziativa sin quei camp. Quei vegn lu ad esser il cass, sche nus savein meglier, en tgei direcziun che nus savein e vulein ir. Il pass tier l'elavuraziun dil text, che scursaness sut circumstanzias la via da correcturas, selai far pli tgunsch ch'igl acquist d'in ordinatur cun capacitads pli differenziadas. Cumpatg eis ei era aschia ch'ils programs specifics (software) per intents dalla linguistica fan actualmein progress e ch'igl ei buca mal fatg da buca precipitar nossas decisiuns en quei risguard.

2.5. *Acquist d'in niev apparat da fotocopiar*

Per in menaschi sco quel dil Dicziunari munta in bien apparat da fotocopias in grond gudogn. Il manuscret redigiu, che vegn corrigius internamein ed ensemen culla Cumissiun filologica, sto vegnir copiaus en plirs exemplars; ei setracta plinavon da far copias da texts vegls rars u da gasettas veglias eav. Essend ch'igl apparat vegl NASHUA (ca. 10 onns en funcziun) fuv caducs e ch'ils incaps e las schliatas copias daventavan pli e pli frequents, havein nus acquistau in niev cundrez TOSHIBA BD 5610 cun diversas novas prestaziuns ed avantatgs. Denter auter: 22 copias la minuta, tscherna dalla colur (tgietschen, blau ni brin), pusseivladad d'engrondir u empitschnir en quater fasas etc.

2.6. *Spazis per cudischs, material dil Cudisch da nums, archiv*

Las stanzas en l'alzada sut ein per part vegnidas munidas cun crunas e scaffas normadas, per part serrablas. La stanza dretg dalla sala da conferenza ha ussa duas retschas scaffas normadas. En quellas havein nus deponiu l'entira cartoteca dil Cudisch da nums, las archivalias sco era ils exemplars da vendita dil Dicziunari, che fuvan tochen ussa a guvern sil plantiu. Il

material custeivel ei ussa protegius da puorla e d'humiditad. Impurtont eis ei cunzun per la secretaria ch'el seigi spert contonschibels per la spediziun. Las Annalas en reserva restan vianon sil surcombras, dacheudenvi denton era ellas en scaffas.

2.7. Forzas auxiliaras

Ei tonscha mintg'onn d'engaschar per in cert temps 2–3 forzas auxiliaras. El meglier cass ei quei students dalla romanistica u a mintga cass glied interessada vid il romontsch. Da lur lavur sperein nus buca mo dad haver in nez direct. Buca meins d'appreziar ei il fatg ch'ei reussescha a nus aschia da gudignar forzas pil moviment romontsch e tgisà forsa era per nusezzi.

2.8. Collavur vid il volum da registers dalla Crestomazia

Cun la vernissascha dil cudisch stampau, ils 11 da november 1986 ellas localitads dil Dicziunari, ei l'ovra vegnida concludida. Nossa collavur ha buca mo consistiu enten segidar da cuntin cun ils redactors, mobein era cun leger correcturas, semtgar las gliestas d'adressas e cun la spediziun. K. Widmer e B. Projer han en quei risguard merets particulars ch'ei cunvegn d'accentuar.

III. Referats, publicaziuns

3.1. Referats

3.1.1. A. Decurtins:

- «Vom Vulgärlatein zum Rätoromanischen», el ravugl dalla Historisch-Antiquarische Gesellschaft von Graubünden a Cuera, ils 11 da mars 1986.
- «Das Dicziunari Rumantsch Grischun». Universitad da Constanza, Gruppa linguistica, ils 4 da december 1986 (ensemen cun K. Widmer).

Universitad da Friburg

Semester da stad 1986

- Fonetica dil sursilvan da scartira II
- Prosa romontscha contemporana (Oscar Peer), lavurs da seminari

Semester d'unviern 1986/87

- Translaziun da texts franzos el sursilvan I (parentela dils lungatgs, scazi da plaid e stilistica)
- Prosa romontscha contemporana (Clo Duri Bezzola), lavurs da seminari

3.1.2. *F. Giger:*

- «Il mund dils sentiments en la prosa romontscha contemporana.» Ligia Romontscha, Cuors da litteratura, 4 seras, fevrer–mars 1986 a Cuera.
- «Fastezis, Litteratura 9. Uniun da scripturs rumantschs, Cuir 1986», en: Colloquium rumantsch, ETH–Scola aulta tecnica federala, Turitg, ils 30 da settember 1986.

Universitad da Friburg

Semester da stad 1986

- Il mund dils sentiments en la prosa romontscha contemporana II
- Aspects dalla translaziun romontscha I

Semester d'unviern 1986/87

- Problems da stil e da sintaxa dil sursilvan
- Poesia contemporana

3.2. *Publicaziuns*

3.2.1. *A. Decurtins:*

- «Dicziunari Rumantsch Grischun.» Observations et réflexions générales et particulières à propos du 7ème volume (lettre G). – Contribuziun d'informaziun pil dossier «Wörterbuchunternehmungen in der Schweiz» al «XVIIIe Congrès International de Linguistique et Philologie Romanes» a Trier, dils 19–24 da matg 1986 (tiposcript 5. p.).
- «Ena scurreida cultur-istorica tras igls noms locals da Suagnign e conturns», en: Igl noss Sulom, organ dall'Uniung Rumantscha da Surmeir, 66.annada 1987, 116–137. Era: Separat impagino da nov 1–24.

3.3. *Dietas*

3.3.1. *A. Decurtins:*

- Colloque interdisciplinaire «Valeurs culturelles des langues des minorités: Le cas du rhétoromanche dans le canton des Grisons». Friburg, ils 21 da november 1986, 2a part «Les problèmes actuels». – Collaboraziun sco president da secziun.
- Dieta da lavur per persunas che fan translaziuns en rumantsch, ils 28–29 da november a Cuera (Chasa rumantscha): «L'adieuer dals vocabularis». – Collaboraziun sco referent e consulent.

IV. Diversa

4.1. Cumissiun filologica

La Cumissiun filologica ei seradunada ils 29 da november 1986 sut la direcziun da prof. Ricarda Liver. Ella ei stada particularmein informativa quei che pertucca l'examinaziun dils artechels redigi.

Cunquei che prof. K. Huber ei decidius da dar sia demissiun sco commember dalla Cumissiun filologica, pren questa en vesta prof. dr. Hans Stricker, Buchs, sco siu successur. Dna. Silvia Prader-Schucany duei vegnir integrada sco commembra ella Cumissiun filologica. Las propostas vegnan inoltradas alla suprastanza dalla SRR per confirmaziun e validaziun. La sera dil medem di havein nus giu caschun da festivar en la «Steila» a Cuera ensemen cun la suprastanza dus meriteivels amitgs: prof. dr. Heinrich Schmid ch'ei vegnius numnaus commember d'honor dalla Società, dapi biars onns commember dalla Cumissiun filologica e president, e per temps redactur dil DRG, ed il commember d'honor partent, prof. dr. Konrad Huber. Aschibein il president dalla SRR sco era il cauredactur han schau reviver denter seriusadad e satira lur gronda prestaziun per nossa caussa.

4.2. Suprastanza

Per conclusiun s'auda ei d'engraziar alla suprastanza e particularmein a dr. Gion *Deplazes*, president, ed a dna. Genoveva *Seger-Arquisch*, cassiera, pil quita ch'els han giu per l'administraziun e per lur capientscha pils interess e giavischs digl Institut dal Dicziunari Rumantsch Grischun.

Cuera, igl 1. d'avrel 1987

Institut dal Dicziunari Rumantsch Grischun

Alexi Decurtins
Felix Giger